

לימוד היומי דקה ליתנו

יום	יום להודש	יום	ליקוטי מוהר"ן ה"א	ליקוטי הלכות ה"ה	משנה ברורה ה"ד	ליקוטי עצות	שולחן ערוך אבן העזר
שבת	י'	כה:	קג	חזרה	שם-שבת	סי' נק"ג	פ"ב
א	י"א	כו:	קד	רבד	שבת-של	מ"ה	ה
ב	י"ב	כז:	קה	רבד:	שלא-שלב	מ"ז	ז
ג	י"ג	כז:	קו	רבה:	שלב-שלד	מ"א-ה	א
ד	י"ד	כז:	קז	רבה:	שלא-שלו	מ"ב	ג
ה	ט"ו	כה:	קח	רבד:	שלא-שלה	מ"ב-ה	א
ו	ט"ז	כה:	קט	חזרה	שלא-שם	מ"ב	ג

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

161 | פרשת צו | י' ניסן ה'תש"פ

דבר המערכת

"אויף פסח וועט זיין, ווי נעמט דעם פסח אליין" = "על הוצאות צרכי חג הפסח יהיה לך בעזרת ה', אבל איך לוקחים את קדושת פסח עצמו" - זוהי שיחתו הידועה של מוהרנ"ת לאחד מאנשי שלומו שהתאונן על כך שהנה מתקרב והולך חג הפסח ועדיין אין לו את צרכי החג, ומוהרנ"ת האיר את עיניו וניחמו: "על פסח יהיה לך", כלומר, לא זו צריכה להיות עיקר דאגתך, אלא העיקר היא הדאגה הרוחנית, איך זוכים לפנימיות הארת פסח בעצמו.

בימים טרופים אלו מצליח הס"מ לבלבל כי בפעם הזאת אכן יש לדאוג דאגה יתירה על הצרכים הגשמיים, אבל זוהי טעות מרה. מוהרנ"ת חוזר בלי שיעור על הכלל, שבין כך נבלה ימינו בשווה, העשיר לא ירבה בחיים טובים והדל לא ימעיט בריבוי זה או אחר. הכל כלה ונאבד ולא נודע זכרם. רק הנצחיות היא שתופסת מקום אמיתי, ועלינו נפל חובת היום לשמוע לאזהרת רבינו הקדוש "אל תתנו להעולם להטעות אתכם". שום דאגה גשמית לא יכולה אפילו להמעיט מן הדאגה העיקרית וההכרחית מאד מאד על שיעשה בסופנו; דאגת קנין האמונה בפסח זה, עולה על כל דאגה אחרת, והיא שצריכה לתפוס את כל מוחנו ולעמוד בראש מעיינינו.

ואם הגוף הנגוף עושה את שלו ומגדיל את הדאגות הגשמיות, אף אנו נעשה את שלנו ובפינו ולבבנו נגדיל את הדאגה הרוחנית, להעתיר ולהפציר ולהרבות בשיחת חברים על חובת השתוקקותנו לצאת ממצר כל הגלויות הרוחניות, והגאולה הגשמית כבר ממילא בא תבוא.

"כי אין שום עצה לשום אדם בעולם כי אם בטחון, ועיקר התחזקות הבטחון הוא על ידי התחזקות בתורה ותפילה כל היום, כי העולם צל עובר, ואיך שיהיה, נבלה ימינו בשווה..." (עלים לתרופה, ור).

העורכים

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

רבנו אָמַר: "מי שלא התחיל להחמיר בפסח ואוכל שְׂרוּיָה, אין צְרִיךְ להחמיר. ומי שֶׁבָּכַר קָבַל עָלָיו חֶמְרָא זו, שְׂלָא יִפְסִיק הִנְבָּגָה זו."

רבנו הֵיךְ נוֹהֵג לֵאכֹל רק מִצָּה שְׂמוּנָה. וְכֵן הֵיךְ נוֹהֵג לְבָלֵי לֵאכֹל מִצָּה שְׂרוּיָה. וְכֵן נִהְיָה גַם אֲנִשֵּׁי בֵיתוֹ.

(שיח שרפי קודש')

הכל בהשגחה

מי שחש שהצער והיסורים כובשים את לבו, חייב בדחיפות להכריח עצמו ללימוד אמונת ההשגחה. רק זהו סיבת הצער והיסורים, שכן הסימן לחולי האמונה הוא הרגשת כובד הצער והיסורים והפחדים. ורק ע"י ההתחזקות באמונת ההשגחה, וסילוק הצער והפחד מהלב, נמתיק מעלינו את היסורים ונזכה לגאולה וישועה.

ערב פסח, כולנו עסוקים בביעור חמץ והכנת המצה הקדושה. כדאי שנדע שעיקרם של דברים הוא לבער את חכמת הטבע מאתנו, ולנטוע בנו את אמונת ההשגחה.

וכך מלמדנו מוהרנ"ת: עיקרה של המצה באה לגלות את אמונת ההשגחה, "כי מצה על שם שיצאו בחפזן וגם צידה לא עשו להם, כי היה להם אמונה בהשגחת השם יתברך ועל כן לא הכינו להם שום צידה ויצאו בחיפזון". ולעומת זאת, ה'חמץ' הגו משורש חכמת הטבע, "שממש עיקר הדינים והצרות ח"ו, כי 'הטבע' בגימטריא 'אלקים' כמובא שממש אחיזת הדינים, כי חמץ זה בחינת 'כי יתחמץ לבבי', שזה נאמר על הקושיות שנופלים להאדם על הנהגת השם יתברך, שזהו חכמת הטבע שממש כל הכפירות והקושיות" (ליקוטי הלכות, נט"ו שחרי"ב, א).

סגולת כוח ביעור חמץ, ולעומת זה קדושת המצה - הוא: לבער מתוכנו את ההסתכלות הטבעית שגורמת את כל הצרות, ומחשיכה עינינו לחוש את הצער והיסורים, כתוצאה מהעיוות הגורם לנו לחשוב כאילו הכל נעשה במקרה ובאכזריות חלילה. עלינו לבקש מהשם יתברך בכל יגיעה לביעור חמץ, שאכן נזכה להיטהר מצרה צרורה זו, שורש כל הצרות הגשמיות והרוחניות חלילה.

לשם כך אף קיבלנו את מתנת "שבת הגדול", שנקרא כך "לפי שנעשה בו נס גדול" (ראה בטור סי' ת"ל), ומוהרנ"ת מגלה לנו שם: **"כי עיקר הנסים והנפלאות שהיו ביציאת מצרים ששידד המערכות וביטל הטבע וגילה השגחתו יתברך בעולם, הכל נמשך מבחינת שבת,** כי עיקר תוקף הנס של פסח נמשך משבת, ועל כן קורין אותו 'שבת הגדול' על שם הניסים שנקראו בחינת 'גדול', כמו שכתוב ספָּרָה לי את הגדולות שעשה אלישע".

בשבת זו נשים כל לבנו והשתוקקותנו לקבל את עיקר סוד וכח גאולת מצרים בפסח, שכוחו יפה לשעה ולדורות, כמו שאמרו חז"ל (ר"ה י"ג) "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל" - ונרצה בכל לב לקבל את אמונת ההשגחה, לדחות ולבער מקרבנו כל הרגשה של פשיטת-רגל, של אבדון וכיליון, של צער ויסורים הנובעים מחורבן והרס, ונכריח עצמנו לחזור בפינו את ה'עבדים היינו ויוציאנו', להבעיר בלבנו את יְקָד יְקוֹד אש אמונת ההשגחה, כדי שנצא מכל הגלויות, ושהכל יתהפך לטובה.

הלב מלא פחדים, לא כך דמיון לעצמו שייראה הערב פסח, חרדה מפני העתיד הלווה בערפל, פחד על העסקים הקורסים ועל אימי העניות חלילה, אימת מוות על בריאות כל סובביו, מה יהיה הסוף?! איך כל זה יגמר ומתי?! אזנו כרויה לכל צרוע ולכל זב שמשמיע את חלומותיו השחורים או הוורודים, הם הלא ה'מבינים' שיודעים לנתח כל מצב ולנבא על העתיד להתרחש.

גם הוא שמע שצריך להתחזק בבטחון, אבל איך אפשר להתעלם מה'מציאות', איך אפשר שירצו שבפעם אחת יהיה 'מלאך', סוף סוף הוא בן אדם והוא רואה ומביט נכחו ומבין את המצב וזה מדכא אותו עד עפר...

רבינו הקדוש מגלה לנו יסוד מופלא:
צער ויסורים אינם מציאות, הם תולדה של ביאור ופירוש לנעשה סביבנו! וכפי הבנת הלב של האדם לנעשה עמו, כן הם מידת צער וייסוריו. וכה הם דבריו המאירים: "דע שכל מיני צער וכל היסורים אינם רק מחסרון הדעת, כי מי שיש לו דעת ויודע שהכל בהשגחה מהשם יתברך, אין לו שום יסורים ואינו מרגיש שום צער. ואף על פי שיש יסורים שבהכרח מרגישים אותם, כגון יסורי החולה, אף על פי כן היסורים קלים מאד ונוחים להתקבל בעת שיודע בדעת ברור שהכל בהשגחה מהשם יתברך. ומכל שכן שאר מיני צער ויסורים, שאין מרגישים כלל כשיש לו דעת. ועיקר הצער מהיסורים, הוא מחמת שנוטלים ממנו הדעת כדי שירגיש היסורים" (ליקוטי מוהר"ן, ור).

מי שיודע שהיסורים אינם מקרה, אלא הותאמו במיוחד עבורו, לטובתו ולתכלית תיקונו באהבת עולם ובהשגחה פרטית - כי אז היסורים קלים מאד ונוחים להתקבל.

רבינו הקדוש ממשיך ומבאר שזה כל צער ישראל בגלות - שנפלו מהדעת על ידי עוונותיהם ותולים הכל בטבע ומקרה ומזל. ואם היה להם דעת, היו כל היסורים מתבטלים.

לא רק הרגשת היסורים תלויה בדעת זה, אלא גם עצם כח הרע היה מתבטל אם היו מאמינים שהכל בהשגחה וברצון. וכך אכן יהא לעתיד כשירחם ה' את עמו, שיאיר להם את אור הדעת שהכל בהשגחה ואזי יתבטל הגלות וכל הצער שעמו.

יסוד זה צריך לעוררנו ביותר בעת הזאת: **אם חפצי גאולה אנו, עלינו להשתוקק לאמונת ההשגחה, כי אין אכזריות גדולה מתלייה בטבע.** אין רע גדול יותר שהאדם יכול לגרום לעצמו חלילה מאשר זה שמתבוסס בצער וחוזה שחורות, ומחפש רק למצוא את כל נקודות עומק ההסתרה שבמצב זה. ככל שנתחבר להשגחה ונדע שלא הופקרנו מאבינו שבשמים כך יתבטלו הצער והיסורים מלבנו, וכך גם תימשך הגאולה והישועה בפועל.

לתגובות והערות: 3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 6:24 - ניץ ההמה 6:19 - מוזק"ש 8:46
צאת השבת 7:38 - צאה"ש לר"ת 8:18

'שלוש' בין העולמות!

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים כשהתורה מסקמת את כל הקרבנות, היא הולכת ומונה אותן, באופן שהסיום הוא עם קרבן 'שלמים'. והדבר אומר דרשוני: מה ראתה על ככה לסיים דווקא עם קרבן השלמים?

והביאור הוא: תכלית כל הקרבנות הוא, לקחת את רוח הבהמיות, ולהעלותו מתכלית גשמיות ובהמיות העולם הזה, שיעלה נחת רוח לאבינו שבשמים, ריח ניחוח אשה לה'.

ענין זה הוא סוד ה'שלוש' והאחדות אשר אנו צריכים לעשות בין הגשם והרוח, לכוללם יחד, אשר זהו רצונו יתברך ותכלית כוונתו בבריאה זו, שנעשה נחת רוח לפניו בעולם הגשמי הזה דווקא, ונקשר את העולם הגשמי עם העולמות הרוחניים שעליו. ודבר זה נפעל במיוחד ע"י הקרבת הקרבנות בבית המקדש, כאמור.

אי לכך, מאחר שתכלית כל הקרבנות הוא לעשות שלו"ם ואחדות בין העולמות, לכן מסתיימת רשימת הקרבנות עם קרבן שלמים"ם דווקא, אשר שמו מורה על ענין השלו"ם...

(ע"פ ליקוטי הלכות, ברכות הראיה ד, ג)

חסד 'גדול' בלי אתערותא דלתתא!

שבת הגדול

הרבה טעמים נאמרו בדרך פרד"ס בביאור שמו המיוחד של שבת זו, "שבת הגדול".

מורה"ת מבאר לפי דרכו:

הנס והגאולה של פסח היה כידוע באתערותא דלעילא לבד, מאחר שעדיין לא היו ישראל ראויים מצד מעשיהם לגאולה.

גם 'שבת', הוא יום אשר קדושתו נמשכת באתערותא דלעילא. קדושת שבת היא 'קביעא וקיימא' ואינה תלויה בישראל [כשאר המועדים התלויים בקידוש החדש שנעשה ע"י בית דין של ישראל כאן בעוה"ז]. יום השבת נתקדש על ידי שבו שבת א-ל מכל מלאכתו, בלי שום קשר להתעוררותם של נשמות ישראל.

אי לכך, דווקא בשבת זו שלפני פסח - אשר כל קדושת הפסח הוא באתערותא דלעילא לבד, בחסדו יתברך לבד מבלי שאנו ראויים לכך - מתגלה ביותר קדושת השבת, אשר קדושתו היא ג"כ גילוי חסדו לבד, בלי אתערותא דלתתא.

ולכן נקראת שבת זו "שבת הגדול", שכן "גדולה" היא מידת ה"חסד" [כמו שאנו אומרים "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת"]. ובשבת זו מאיר ביותר ענין זה שאנו תלויים בחסדו יתברך לבד, ואנו בטוחים כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו 'הגדול'...

(ע"פ ליקוטי הלכות, שבת ה, ז)

בְּעֵשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ אִשׁ...ה...

שיחתו לפניו לבקש מאתו שיעזרהו להתקרב אליו יתברך" (שיחות הר"ן, ע).

מלבד זאת, הרי שכבר לא נשאר לנו זמן רב לביאת המשיח, ומי מאתנו רוצה להיות אז מה"פלייטעס המבוהלים והמבולבלים!?"...

וכשיחתו הידועה של רבינו הקדוש על זמן ביאת המשיח: "שמעתי בשמו שאמר: בוודאי נמצאים כשרים אף על פי שאין להם התבודדות, אבל אני קורא אותם 'פלייטס' מבוהלים ומבולבלים, ופתאום כשיבוא משיח ויקרא אותם יהיו מעורבבים ומבולבלים. אבל אנחנו נהיה דומים כמו האדם אחר השינה שדעתו נוחה ומיושבת היטב, כן תהיה דעתנו נוחה ומיושבת עלינו בלי המומה ובבלול" (שיחות הר"ן, רכח).

אשרי מי שממהר על נפשו, עכ"פ מהיום, לקבוע עצמו בעסק התבודדות. אולי יזכה אף הוא להימנות על אלו שתהיה דעתם נוחה ומיושבת עליהם בביאת המשיח בלי המומה ובבלול, אמן.

יום השבת הבעל"ט הוא "שבת הגדול", והשנה הוא חל בדיוק באותו תאריך בו חל בשנה בה יצאנו ממצרים, "בעשור לחודש".

על יום זה נצטוונו: "דְּבַרוּ אֶל כָּל עַדְתֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֵשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ אִשׁ לְבֵית אָבֹתָם לְבַיִת".

לעת עתה עדיין לא זכינו שייבנה בית המקדש ואין אנו לוקחים בפשיטות שה לקרבן פסח, אך בידינו ומחובתנו לקחת "שה" מסוג אחר, והוא: "שעה ה'תבודדות"...

וכמו שהיו רגילים אנ"ש לרמז בדרך צחות על הפסוק "וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְּשֶׁה" - אם ברצונך להיפדות ולהיפטר מהחומריות"ת תקפיד על ש"עה ה'תבודדות... וכך גם לעניינינו: עלינו לקחת ביום זה "שה לבית", ולהתחיל להקפיד מחדש על "שעה התבודדות".

ואם אתם רוצים רמז נוסף, הרי הוא לפניכם:

"דְּבַרוּ אֶל כָּל עַדְתֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֵשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ אִשׁ לְבֵית אָבֹתָם לְבַיִת" בגימטריא "שעה התבודדות"! (1202)

ואכן, זוהי ההכנה הטובה ביותר לחג הפסח. שכן, כבר ידוע שבפסח יוצא הדיבור מגלות מיצר הגרון וזוכים ל"פה סח". ולכן אין לך הכנה טובה מאשר להתחיל לפתוח את הפה ולשוח בכל יום שעה אחת לפני השם יתברך.

בשבועיים האחרונים ביארנו שיעקר המתקת הדינים הוא ע"י עסק התשובה וה'משפט'.

והנה, הקיום המעשי של עניינים אלו, הוא ע"י שנזוהרים לקיים הלכה למעשה את ציווי ואזהרת רבינו, שציוונו והזהירנו 'להתבודד' בכל יום.

"היינו, לקבוע לו על כל פנים שעה או יותר, להתבודד לבדו באיזה חדר או בשדה, ולפרש שיחתו בינו לבין קונו ... ויזהר מאד [!] להרגיל עצמו להתמיד בזה מדי יום ביום שעה מיוחדת" (ליקוטי מוהר"ן תניינא, כה).

שכן, שעה זו של 'התבודדות' היא "כלי מחזיק ברכה" המכילה בתוכה גם את עסק התשובה וגם את עבודת ה'משפט'. "הן חרטה ותשובה על העבר, והן בקשת תחנונים לזכות להתקרב אליו יתברך מהיום ולהלאה באמת" (שם).

כך, שכל הנזהר שלא יעבור עליו יום בלי התבודדות, זוכה לקיים בקל את כל ה"ל", ולעסוק בכל יום בתשובה ומשפט, ועי"ז נמתקים מעליו כל הדינים.

הן אמת שהמושג של "שעה התבודדות" אינה חידוש כלל עבור אף אחד מקוראי הגליון, וכל אחד מאתנו כבר הספיק לשמוע על כך מאות ואולי אלפי פעמים. אך מי שעדיין לא זכה עד היום לקיים זאת בפשיטות הלכה למעשה, מחמת כל מיני מניעות וחלישות - הרי שכבר הגיע הזמן להתעורר ולקפוץ אל תוך קשרי המלחמה, ולקבוע עצמו בעסק ההתבודדות בקביעות חזק, כיתד בל ימוט, חוק ולא יעבור.

דווקא בימים טרופים אלו, בהם מידת הדין מתוחה, אנו חייבים להתחזק בכך ביתר שאת ויתר עז, ובכך נועיל לא רק לעצמנו אלא לכל עם ישראל, ונבטל לגמרי את כל הגזירות שבעולם.

וכדבריו הידועים של רבינו הקדוש:

"ענה ואמר: הייתכן שאנו מניחין את השם יתברך שיעשה ויחשוב לגזור גזירות בעולם? (כי אז באותו הזמן נשמע שיוצאין גזירות על ישראל חס ושלום). כי אנו צריכין לקרות את השם יתברך מעסקיו שהוא עוסק בהם באיזה גזירה וכיוצא חס ושלוש, לקרות אותו משם שישליך זאת ויפנה אלינו למה שאנו רוצים לדבר עמו לבקש ממנו שיקרב אותנו לעבודתו יתברך. כי כשאחד מישראל רוצה לדבר עם השם יתברך לפרש שיחתו לפניו יתברך, אזי השם יתברך משליך כל ענייניו וכל הגזירות שרוצה לגזור חס ושלוש וכל העסקים שלו שהוא יתברך עוסק בהם כביכול, והוא משליך הכל ופונה עצמו רק לזה האיש שרוצה לדבר עמו ולפרש

ענינים מאירים ויחודיים מזהירים מלוקמים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכנעך שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

מהיכל אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש

וזהו מלוא כל הארץ כבודו אפילו בגשמיות. כבוד ה', פירוש, לבושו. (ועיין בגמרא שבת ק"ג, ב)

בעל שם טוב בראשית אות טו 8-1

כשתדעו שהכל הוא מאנכי זהו הנחמה

שמעתי בשם הבעל שם טוב ז"ל על פסוק (ישעיה נא, יב) "אנכי אנכי הוא מנחמכם", היינו כשתדעו שאין אנכי, אלא אנכי לבדי ואין זולתי, אז וודאי הוא מנחמכם, ודפח"ת.

בעל שם טוב בראשית אות טז 9-1

בכל תנועה נמצא הבורא יתברך שמו

בכל תנועה נמצא הבורא יתברך שמו, שאי אפשר לעשות שום תנועה ולדבר שום דיבור בלי כח הבורא יתברך שמו, וזהו (ישעיה ג, א) מלוא כל הארץ כבודו.

בעל שם טוב בראשית אות יד 7-1

מלוא כל הארץ כבודו אפילו בגשמיות

מלוא כל הארץ כבודו (ישעיה ג, א), פירוש כבודו מלשון לבוש, ורצה לומר שהש"ת כביכול מלובש אפילו בכל הגשמיות,

האמת הוא הענוה והשפלות והגיאות הוא השקר

צריך כל אחד לידע, שאין אדם זוכה לבוא לנקודת האמת כי אם כשיקנה בנפשו בתחילה מדת הענוה והשפלות עד תכליתו עד קצה האחרון, עד שלא יהיה נחשב בעיני עצמו לכלום. וכמו שאמר משה רבינו ע"ה (שמות טז, ז) "ונחנו מה". על כן כל ערום יעשה בדעת לראות בעיני שכלו שבאמת אין בו שום צד במה להשתבח ולהתגאות ח"ו, והגאווה הוא היפך האמת, אבל האמת הוא הענוה והשפלות, והגיאות הוא השקר.

בעל שם טוב בראשית אות יז 10-1

תיקוני עירובין ברוח רביעית

רשות המוקף מג' צדדים

חז"ל אסרו לטלטל בשבת ברשות היחיד הסגורה מג' רוחותיה, עד שיהיה לה ד' מחיצות מכל ד' רוחותיה. ואף דלענין דופני הסוכה די שיש ב' דפנות וחלק מהרוח השלישית, וגם לענין שבת, מן התורה לא נאמרו מחיצות נקרא רשות היחיד, ולכן אסור להעביר מרשות כזה לרשות הרבים גם בפחות מד' אמות. מכל מקום לענין לטלטל בתוך הרשות, החמירו חז"ל שדינו ככרמלית עד שיהיה מוקף מחיצות מכל הצדדים (ס"ו ש"ס ס"א ועיי"ש בביה"ל).

אף שהחמירו חז"ל להצריך מחיצות מכל הרוחות, מכל מקום הקילו שאין צריך מחיצה גמורה ברוח הרביעית. וגם אם יש בה פרצות, ניתרת בתיקון מועט. ומשנתנה הדין בין רשות המכונה בשם 'חצר' ובין רשות המכונה בשם 'מבוי', כמו שנבאר:

דיני פרצות במחיצות

הרוצה להכשיר רשות לטלטל בה, יש לו להעמיד גדר בגובה י' טפחים (80 ס"מ) לאורך כל הרשות, והמעמיד מחיצה ואינה נמשכת לכל אורך הרשות, רק יש בה פרצות, לפעמים אפשר להחשיב הפירצה כאילו היא פתח ואינו פוסל אותה, צד מחמת הפירצה, וכאילו איננה.

המעמיד מחיצה עם פירצות אפשר להכשיר רק באלו התנאים:

א. לא יהא השטח הפרוץ באותו צד בכללית יותר משטח המוגדר, שאם רוב השטח נפרץ מתבטלת המחיצה, וצריך לעשות תיקון אחר, דין זה נקרא 'פרוץ מרובה על העומד'. ויש בזה פירושים רבים (עיי"ש ש"ס ס"ט).

ב. בחצר - לא יהא רוחב הפירצה יותר מ' אמות (4.8 מטר), שאם הפירצה רחבה יותר משיעור זה מתבטלת כל המחיצה מאותה צד, דפירצה גדולה כזו אינה יכולה להתחשב כפתח (משנ"ב ס"ז). במבוי - אם היא פירצה שבוקעים בה רבים נפסל בשיעור ד' טפחים (32 ס"מ) ואם אין ראוי לבקיעת רבים נפסל ביותר מ' אמות. ואם נפרץ בקצה הרוח נפסל בג' טפחים (24 ס"מ). [ואם נפרץ במילואו ואין מחיצה כלל לאותו צד, במבוי נפסל בד' טפחים, ובחצר בג' טפחים. (ס"ו ש"ס ס"א ב' ס"ו ש"ס ס"ב).

ג. אם נפרץ בקרן זוית, שנפרצו שתי המחיצות שבשתי הרוחות בזוית, הרי זה פוסל ומפסיק רצף המחיצות אפילו אם נפרץ ד' טפחים, שאי אפשר להחשיבו כפתח, שאין הדרך לעשות פתח בקרן זוית (ס"ו ש"ס ס"ב ומשנ"ב ס"ב).

תיקון רוח רביעית

כאמור, כשיש מחיצות גמורות מג' הצדדים, הקילו חז"ל שאפשר להתיר הרוח הרביעית על ידי תיקון הנראה כעין תחילת גידור לרוח הרביעית, וגם אם הפרוץ מרובה על העומד, באלו התיקונים:

במבוי תיקנו חז"ל 'לחי' או 'קורה'. לחי - שאם יש קנה זקוף או שום דבר אחר שיש בו ממשות בגובה של י' טפחים בקצה צד הרביעי, ניתר כל הרשות לטלטל בו, שבזה נראה שמתחיל לגדור

משהו ברוח זה (ס"ו ש"ס ס"ג). קורה - מניח קורה רחבה טפח ברוח הרביעית על שני כותלי המבוי שבשני צדדיו, כדי שיהא היכר שמשם מתחיל הרשות היחיד (שם ס"ד).

לחי אין צריך שיעור, אבל קורה צריך שיעור טפח וחזק לקבל אריח (ס"ג וי). לחי אין צריך לסמוך עליו מערב שבת (א"כ לא רצה לסמוך עליו בפיור מע"ש לא מהני), אבל קורה צריך להניחה לשם כך (ס"א וטו).

בחצר תיקנו חז"ל 'פסים'. שני לחיים - שאם יש שני קנים זקופים בשתי הקצוות של הרוח הרביעית, ניתר כל הרשות לטלטל בו כמין לחי במבוי [אלא דבמבוי די מצד א' וכאן צריך ב' צדדים], וצריך שיהיו מכוונות ממש אחד כנגד השני לפי ראות העין (עיי"ש משנ"ב ס"ק קכה). פס ארבעה - אם אינו גודר רק מצד אחד אינו די בלחי כל שהו וצריך שיהא רוחב אותו גדר ד' טפחים (ס"ב).

אמנם תיקונים אלו אינם באים להקל, רק לענין שאם הפרוץ מרובה על העומד מהני תיקונים אלו, אבל לא מנהי אם רוחב הפירצה הוא יותר מ' אמות, או שהפירצה בקרן זוית (ס"ב וכו).

ההבדל בין חצר למבוי

דין 'מבוי' הוא בב' תנאים: א. שיש בה דיורים הרבה, דהיינו, ב' חצרות, ובכל חצר ב' בתים, ואוכלים בכל בית. ב. שנראה כצורת רחוב, ארוך ד' אמות, ארכו יתר מרחבו (ש"ע ס"ז ובלבוש). ואם חסר אחד מתנאים אלו, דינו כ'חצר' ואין ניתר בלחי או קורה, רק בפסים. (והצר שלפני מבוי יש לו דין מבוי אם ארכו יתר מרחבו על י"ב ס"ז).

הטעם שהקילו חז"ל במבוי, כתב הרשב"א (ש"ת ח"ה ס"י רג) שכל שהוא עשוי יותר לדירה ולתשמישי הצבע צריך יותר מחיצות גמורות, ולפיכך החצרות שדרכן של בעלי בתים להשתמש בהם יותר בתשמישי הצבע ולאכול בהם צריכות מחיצות יותר גמורות, אבל מבואות שאין הדרך להשתמש בהם במחיצה כל דהו סגי.

חומרת הרמ"א לתקן רק בצורת הפתח

כתב בתרומת הדשן (ס"ו עד): "המנהג ברוב מקומות שאין נוהגים לעשות הכשר כל המבואר רק בצורת הפתח ולא בלחי וקורה אפילו בפחות מעשר, וכן נראה נכון וראוי". וכן פסק הרמ"א: "נוהגין האידנא לתקן כל המבואות בצורת הפתח, דכל המבואות שלנו יש להם דין חצרות".

בטעם ההומרא כתב החיי אדם (כלל ע"א ס"ג) דמבוי הוא רק כשיש שני חצרות פתוחות למבוי, ובכל חצר יש ב' בתים, אבל בעירות שלנו אין חצרות פתוחים לתוכו, רק ככל המבואות הבתים פתוחים לתוכו. והביאו המשנה ברורה (ס"ו ס"ד ס"ב).

אמנם החזון איש (ס"ו ס"ה ס"ק י"ז וס"ב) כתב: "עיקר דברי רבותינו דמבואות שלנו אין בתים וחצרות פתוחים לתוכו, לא ידענו עיקר הריעותא בזה, דמה איכפת לן אם הבית בנוי לצד המבוי כל שיש חצר ד' אמות לפני פתח הבית. ועוד, הרי נמצא חצרות שיש להם בתים לפנים, והוה ממש בתים וחצרות, ובבנין הכרכים שלנו ודאי יש להרחוב

'גרמא' כמלאכת שבת

מעשה המחייב בשבת הוא רק כאשר אדם עושה את הפעולה המחייבת, אבל אם עושה מעשה אחד וממנו נגרם מעשה אחר האסור בשבת, נחשב ל'גרמא', ודרשו חז"ל מהפסוק "לא תעשה כל מלאכה" - "עשייה הוא דאסור, הא גרמא שרי" (שבת קכ). וע"כ התירו שם בגמ' גרם כיבוי, וכן פסק המחבר (של"ד כ"ב) דמותר להעמיד כלים אפילו חדשים בפני הדליקה למרות שהדבר גורם לכיבוי.

ודין זה ד'גרמא', נאמר בכל איסורים שבתורה, דכל הנעשה בגרמא אינו נחשב למעשה (כגון מזיק או רוצח, או מחיקת השם ועוד).

אמנם, יש מהראשונים (הובא במדריכי שם) שס"ל שהתירו גרמא רק במקום הפסד כדליקה, ולא בכל מקום. וכן פסק הרמ"א שם להחמיר, לאסור גרמא א"כ הוא במקום פסידא. וה"ה דשרי במקום מצוה (כמו שמפורש שם בגמ' לגבי מחיקת השם).

להרמ"א דמותר רק במקום פסידא, איתא במג"א דבמקום חולי (ש"כ"ח ס"ק ג' ומ"א ומ"ד) גרמא דינו כשבות, דשרי להמתירים שבות לחולה שאב"ס, ודלא כהמחבר (ש"כ"ח ס"ו). והחזו"א התיר גרמא לחולה, אף שאין בו סכנה (ס"ו ל"ח ס"ק ט).

מלאכה שנמשכת זמן רב

מלאכה שדרכה להיעשות משך זמן רב, וחלק מהמלאכה נעשה ע"י דבר אחר מכוחו, כגון 'בישול' שהאש מסיימת המלאכה, או 'זורה' והרוח מסייעת - באופנים אלו חייב על מעשהו המתחיל את המלאכה, ואף שהמלאכה נמשכת זמן רב, כיון שזוהי דרך המלאכה והמלאכה מתחילה בעשייתה. אך מ"מ

דין מבוי, ואולי בימיהם היה בנוי על אופן אחר, וצ"ע". ולבסוף כתב הטעם משום שחצרות שלנו אינם עשויים לתשמיש דירה כחצרות שלהם, ולכן אינם מכונים בשם 'חצר' רק בשם 'רחבה', ואין מבוי רק אם חצרות פתוחים לתוכה, ואף שיש בקיעת רבים במבואות שלנו כאותו מבוי שהיה על מתכונת החצרות שבימי חז"ל, כל מדת חכמים כן הוא ולא נתנו לנו גדרי מבוי על אופן אחר. עכ"ל.

ונהי אף דגם ב'פתח' אפשר לתקן בשני לחיים ופס ארבעה, מכל מקום החמירו מצד המנהג לתקן בצורת הפתח דוקא, כיון שהוא תיקון גמור גם בפירצה יותר מ' אמות, ולכן החמירו תמיד לעשות צורת הפתח דוקא (עיי"ש משנ"ב ס"ק ק"א).

נתקלקל חוט העירוב

לפי חומרת הרמ"א אנו נוהגים כיום לתקן כל הפירצות במחיצות העירוב התיקוני בצורת הפתח דוקא, ולא בלחיים ופס ארבעה. אבל בדיעבד אם נפסק חוט העירוב בשבת ונשארו שני העמודים מן הצד אפשר להחשיבם כשני לחיים ולהתיר, וזה בתנאי שהפירצה אינה יותר מ' אמות, והם עומדים במקביל זה מול זה (ש"ת רע"א ס"ו לה).

החייב מותנה בכך שלבסוף תיעשה המלאכה, דאם הסיר קדרה מהאש לפני שהתבשלה, פטור, דלא נתקיימה מחשבתו, והמלאכה לא נעשתה.

ואם המלאכה נעשית רק במוצאי שבת, יש אופנים דחייב, כגון הנוטע והזורע, ואף דאם יוציא הזרע ממקום זריעתו אחרי שבת יהיה פטור דלא נתקיימה מחשבתו, מ"מ אם מחמת זריעתו נבט הצמח, חייב. ובמלאכת בישול, דנו בזה האחרונים אם חייב בכ"ג.

מלאכה על ידי בעל חי

החורש על ידי בעל חי, או המכניס צאן לשדה כדי לזבלו, או הצד על ידי כלבים - נחשב כמעשה שלו ולא ל'גרמא' שגורם לבהמה לעבוד, אלא הבהמה נחשבת ככלי מלאכה שעל ידה עושה המלאכה (רמב"ן שבת ק"ג).

מעשה עקיף

ישנם מעשים שנראים כגרמא, כיוון שאינו עושה, אבל הם אסורים, דהם נחשבים כמעשה ממש. כגון: הסוגר דלת בפני חיה ועי"ז ניצודה, או המוציא חלק מתבשול העומד באמצע בישולו דעי"ז מקרב בישול, וכן הפותח חלון כשהנר דלוק והרוח כיבתה את הנר - אפילו דאין נראה שעושה המעשה בידיים ממש, שהרי מתעסק בדברים אחרים ולא במלאכה בעצמה, מ"מ חשיב כמלאכה ממש וחייב עליה.

וכל זה, רק כאשר נעשתה פעולה על ידי עשייתה, אבל להיפך, כאשר עושה מעשה ועי"ז משמר המצב הקיים, כגון הסוגר חלון ועי"ז נשאר הנר דלוק, אינו חייב משום מבעיה, מאחר שלא נעשתה שום פעולה על ידו.

נכתב לעורך לב המעיניים ולא להלכה למעשה

תיקון צד רביעית בעירוב חצרות

הנה, לפי חומרת הרמ"א שאין לסמוך על לחיים וקורה, נמצא דגם הרוצה לעשות עירוב חצרות לבנין ולחצר שלו צריך לתקן הכניסות לחצר שתייהנה עם צורת הפתח דוקא. אך ממשמעות המשנה ברורה (ס"ק ק"א ובשעה"צ ס"ק ט"ד) משמע שחומרא זו היא רק כשהפרוץ מרובה על העומד והפירצה הוא יותר מ' אמות, אבל בפירצה שהיא פחות מ' אמות והעומד מרובה על הפרוץ שאין צריך להשלים הדופן, אין המנהג לעשות צורת הפתח.

אם יש חומרת מבוי ברחובות שלנו

לפעמים אם נחשב שהרחובות שלנו יש להם דין חצר ולא מבוי, יצא מזה קולא: דאילו מבוי שיש בה פירצה שבוקעים בה רבים פוסל בד' טפחים, ואילו חצר ניתר בפס ארבעה או שני לחיים עד י' אמות. ואם נחשב שהרחובות שלנו כחצר אפשר להתיר פירצה בעירוב עירוני עד י' אמות, גם כשיש בקיעת רבים. ובמשנה ברורה (ס"ו ש"ס ס"ג) הביא מחלוקת בזה, דאפשר דכיון דבמבואות שלנו בוקעים בהם רבים די במחיצה של ד' לבטלו. והחזון איש (שם) הקיל בזה ומ"מ כתב שהחמירו תבוא עליו ברכה.

רבי יודל ממעדוועדיזוקע (ה)

נמשיך בס"ד להביא שיחות ששח רבינו בפני תלמידו רבי יודל:

העיקר הוא האמירה בפה...

"פעם אחד דיבר רבינו ז"ל שצריכין לעסוק הרבה באמירת תהלים, ותחינות ובקשות והתבודדות וכו'. **ושאל אותו הרב ר' יודל ז"ל: איך לוקחין לב?** (רצוה לומר איך זוכין שהיו הידבורים בהתעוררות הלב). **השיב לו רבינו ז"ל:** תאמרו לי אצל איזה צדיק קיבלתם התעוררות הלב? **העיקר הוא האמירה בפה!** רצוה לומר להרבות בדיבורים של תחינות ובקשות בפה, והתעוררות הלב בא ממילא" (חיי"מ סי' תמ"א).

סגולה להינצל מגדלות

"משל על ענין שהזהיר להתפלל על צרת חברו, **ששמעתי בשם רבי יודל ששמע מפיו הקדוש, משל למלך שהרחיק את בנו.**

אמר המעתיק: שמעתי מפי ר' יצחק דוב מטיריהאויצע ששמע מפי רבי יודל משל על ענין הנ"ל, וכפי הנראה שלזה המשל כיוון המחבר ז"ל, על כן ראיתי להציגו כאן, וכך שמעתי:

רבינו ז"ל אמר לר' יודל שסגולה לגדלות, שיתפלל על צרת חברו. ושאל אותו ר' יודל: אדרבא לכאורה מזה יתוסף לי גדלות, שאני מתפלל בעד חברי, מסתמא אני חשוב יותר מחברי. השיב לו רבינו ז"ל בדרך משל: למלך שכעס על בנו והרחיק אותו ממנו, אחר כך הלך הבן ופייס את אביו וחזר וקירבו. אחר איזה זמן חזר וחסא הבן לפני אביו, וחזר המלך וגירשו מפניו, וחזר הבן ופייסו עוד הפעם, וכן הי' כמה פעמים, שכשחטא לפני המלך גירשו מפניו וכשפייסו חזר המלך וקירבו.

פעם אחת חזר וחסא הבן מלך לפני אביו וכעס המלך עליו מאד, ונתיישב המלך מה יהיה התכלית שאני אגרשו, ואחר כך כשילך הכעס ממני אי יבוא ויפייס אותי עוד, איני רוצה בכך, רק אני רוצה לגרשו בתחבולה כזו, שלא יוכל עוד לבוא לפניי לפייס אותי, מה עשה המלך, העמיד שר אחר מהשרים שלו בינו ובין הבן מלך, וציווה להשר: כשיבא הבן מלך לילך אצלי לרצות ולפייס אותי, אזי לא תניח אותו לילך אצלי. וכן היה, שבא הבן מלך כמה פעמים ורצה לילך לפייס את אביו, ולא הניחו השר כי כן ציווה עליו המלך, וכן הי' כמה פעמים.

עצתו של השר...

אחר כך ראה השר הנ"ל גודל הכיסופים שיש להבן מלך אל אביו, ושיש לו יסורים גדולים מאד בלי שיעור, מזה שאינו יכול לבוא לפני אביו אפילו לפייסו. ונתיישב השר מאחר שהוא מתנגעג על כל אל אביו, מסתמא יש להמלך גם כן יסורים גדולים שאין הבן יכול לבוא לפניו, כי כפי גודל כח החשק של החושק כן הוא מעורר חשק גדול בהנחשק. והי' לו רחמנות גדול עליהם, וגם הי' לו יסורים גדולים מזה, כי אמר בדעתו: הלא אני הוא הגורם לזה, כי אני הוא המסך המבדיל ביניהם, ואני גורם יסורים להמלך ולהבן מלך.

ונתיישב השר בדעתו, מסתמא בוודאי יש איזה תחבולה שיוכל להתפייס הבן מלך עם המלך, כי בוודאי לא יעשה המלך דבר כזה שיהיה לבנו יסורים תמיד, שלא יוכל לבוא לפניו תמיד, וגם להמלך בעצמו יש גם כן יסורים. על כן נתיישב זה השר: בוודאי זה הדבר אינו תלוי אלא בי, שאני בעצמי אלק אל המלך לבקש בעד הבן מלך, שימחול לו עוד, ויקרב אותו לפניו. וכך עשה השר והלך להמלך וסיפר להמלך גודל תשוקתו שיש להבן מלך, וביקש מהמלך שימחול לו, ותיכף נתרצה המלך ולקח הבן מלך והחזירו למקומו הראשון.

אני הוא המסך המבדיל...

והנמשל מובן ממילא: כשיש לו לחבירו ח"ו איזה יסורים הן בגשמיות הן ברוחניות, צריך כל אחד לומר שזאת בוודאי על ידי, על ידי עוונותיי, ואני הוא המסך המבדיל בין המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ובין העולם, כי הקדוש ברוך הוא רוצה תמיד להשפיע כל טוב לבניו, אך אני היינו עוונותיי הם המסך המבדיל לזה. והעיקר העצה לזה שאני בעצמי אבקש להמלך בעד חברי, ובוודאי לא יהיה לו גדלות, כי עיקר הגדלות מה שאחד מתאחד עם חבירו היא שיש לו מעלה יתירה מה שאין בחבירו, אבל כשיחשוב מה שאין בחבירו המעלה זו הן בגשמיות הן ברוחניות, היא רק מחמת שאני המסך המבדיל בינו ובין הקדוש ברוך שרוצה להשפיע תמיד כל טובו, בוודאי לא יהי' לו גדלות, אדרבא על ידי זה ישרב גאוותו, ויזכה לענוה באמת" (חיי"מ סי' תמ"ז).

א קינד שלאגט מען!?!

הבה נתבונן:

ההכאה אינה מצוה בפני עצמה, אלא היא הכשרה להטות את הילד לדרכי ישרים. אם כן, במידה ואינו מצליח לגרום זאת על ידי ההכאה - נמצא שבא לתקן ונמצא מקלקל...

בספר מנחת שמואל (מאמר דרך הישר יא) מובא: "קיבלתי מרבתי ובפרט מאדמו"ר מוהר"ח מוואלוז'ין זי"ע שבזמן הזה קשות אינם נשמעים, רק רכים וטובים, ומי שאין בטבעו לדבר רכות ותיכף יכעוס, אזי פטור ממצות תוכחה!" ע"כ. כי כאמור אין מצוות תוכחה מצוה בפני עצמה אלא יש בה מטרה והכשרה להשיב את החוטא לאביו שבשמים, וע"י תוכחה בכעס או בהקנטה, נמצא משיג את ההיפך, ובודאי שאינו מקיים שום מצוה, ואין לו לרצון אלא רגונותו.

ובנותן טעם להביא את דברי הארחות צדיקים (שער הכעס): **אין הכעס יכול להוכיח אחרים**, כי התורה אמרה "הוכח תוכיח את עמיתך - ולא תשא עליו חטא" ע"כ. היינו שלא יגרום בתוכחתו להלבינו ולרחקו מהמטרה שלשמה נאמרה התוכחה, אלא אמור לו בפנים מאירות ובעדינות ולא תעורר את הכעס אצל שניכם.

אמנם, יש פעמים שצריך להראות לילד פנים זועפות על מעשהו הלא-טוב שעולל, אבל עם זאת צריך להיזהר לעשות את הדבר באיפוק נפשי ובדעת מיושבת פנימית.

בשם הבעש"ט הק' (מצורע יז) מקובל שזהו הסוד בדברי האמורא שאמר 'מימי לא הקפדתי בתוך ביתי' (תענית כ:), ולכאורה תמוה שהרי לפעמים צריך להראות עצמו שהוא כועס, למימרי אימה על אנשי ביתו (שבת קה:)? אלא הכוונה שכלפי חוץ הראה את עצמו כתקיף וגוער, אבל 'בתוך ביתו' שהוא פנימיות גופו ונשמתו, שם לא הקפיד כלל, אלא נשאר שלי ורגוע. רק בהחלטיות כזאת ניגשים לטפל בבן.

ולפיכך, כשמגיע האב - לאחר שיקול דעת מיושב - למסקנה, שהשעה מצריכה לתת הכאה לבן, עליו לנקות נפשו תחילה משמץ של כעס, ורק כשפנימיות דעתו רגועה יקרא לבנו ויוכיחו כדת וכדין, במכה קלה ונחרצת, למען ידע את חומרת המעשה שעשה ולא ישוב לאיוולותו.

והנה עובדא מתוך המציאות על אבא שניגש להכות את צאצאו אחר שיקול דעת מיושב, ואכן זכה ופעל בו את התוצאה הראויה:

את העובדא שמעתי מפי **אמי מורתי ע"ה** (נלב"ע: י"ד ניסן תשנ"ג). היא סיפרה לי, שפעם בימי ילדותה היתה עומדת בין חברותיה בחצר, ולפתע שמע **אביה [הרה"צ רבי מאיר אברמוביץ זצ"ל, מיקירי ירושלים]** שהיא הוציאה קללה, או שבעה מפיה. הוא קרא לה לבית בפנים, וביישוב הדעת נתן לה כמה מכות קלות על זה. מאז לא הוציאה אמי מפיה דיבורים כאלו!

(המשך למאמר זה יבוא בעז"ה בגליון תח הפסח הבעל"ט)

<p>ברכת מול טוב להר"ר אהרן אריאלסון ה"ו ולאביו ורה"ח ר' משה יצחק אריאלסון שליט"א ולחונתו הרה"ח ר' יעקב מאיר ברבי שליט"א להלל וליהודת ובנותיהם יה"ר שיזכה לנדה לתורה לחופה ולמעשים"ט ולרוב נחת קדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להר"ר אהרן אריאלסון ה"ו ולאביו ורה"ח ר' משה יצחק אריאלסון שליט"א ולחונתו הרה"ח ר' יעקב מאיר ברבי שליט"א להלל וליהודת ובנותיהם יה"ר שיזכה לנדה לתורה לחופה ולמעשים"ט ולרוב נחת קדושה</p>
--	--

בשבוע שעבר הובאה במסגרת זו עובדא נוקבת מרבינו **הק' בענין הכאת ילדים**, כעת נביא את העובדא במלואה וכלשונה מתוך הספר 'כוכבי אור' (אביה ברזל שיחות וסיפורים ממוהרנ"ת ד):

מוהרנ"ת היה רגיל ליקח אורח הנשאר בבית המדרש אשר שום אדם לא רצה ליקח אותו (מארחי פרחי), ולקח אותו הוא, ופעם אחת לקח אורח שפל בבגדים נבזים מהנ"ל, ובנו לא רצה להתקרב אל השולחן לאכול אצלו סעודת שבת, מפני כיחה וניעה והוסען [= שיעול] שלו, והכה אותו מוהרנ"ת, וכשבא אל רבינו זצוק"ל ודרכו היה לספר הכל לפני רבינו זצוק"ל, ואז אמר לו רבינו זצוק"ל: איין מאהל, וויל איך טאקע זאלסט נעמען א אורח הגון, כדי שתוכל לדבר עמו תורה. און ווידער, א קינד שלאגט מען? בתמיה.

ע"כ לשון העובדה, כפי שסופרה על ידי מעתיק השמועה **הרה"ק רבי אברהם ברבי נחמן זי"ע**.

והנה, השאלה נשאלת מאליה: וכי אין עובדה זו עומדת בסתירה להלכה הפשוטה המקובלת בידנו מדור דור (עי' מכות ה). שעל האב לחנך הבן לעיתים מסוימות גם על ידי הכאה?

ובכן, פשוט שרבינו זצוק"ל לא שינה כקוצו של יוד מהגמרא הקדושה, וכל דיבוריו הם כשיטת הלימוד של התורה הקדושה בכללות, כדוגמת תנא שהיה אומר הלכה, שבמבט שטחי נראית כסותרת להלכות ידועות, אבל באמת סמך התנא על תלמידיו שומעי לקחו שוודאי זוכרים את ההלכות האחרות ומבינים מעצמם שאין כאן כל סתירה, וכפי שמצינו רבות בש"ס "הכא במאי עסקינן" "במה דברים אמורים", וכן דברי רביה"ק היו מבורר לתלמידיו כוונתם ועומקם לכל אחד.

ובענין שלנו, פשוט שרבינו לא התכוון שאין להכות ילד בשום אופן, והאמת שבעל המספר עובדה זו, ה"ה ר' אברהם ר' נחמן זי"ע, הוא עצמו כתב שוב את העובדה במכתב ששלח לאחד מאנ"ש (נדפס בספר שארית ישראל סי' נח), כששם הוא מתעכב להסביר במה דברים אמורים, וזה לשונו:

שמעתי מאבי [הרה"ק רבי נחמן מוטלשטיין זי"ע] ששמע ממוהרנ"ת ז"ל **שמאד הקפיד רבינו ז"ל על הכאת הבנים, כי יש בזה סכנה**, ובלשון תימה אמר פעם אחת רבינו למוהרנ"ת: א קינד שלאגט מען? ומאמר הכתוב 'אוהבו שוחרו מוסר' פירשו חז"ל (עי' ב"ב כא), ולמדו: 'כד תימחי לינוקא, לא תימחי אלא בערקתא דמסנא', **יען אשר בזה לבד לא נמצא סכנה**, כנ"ל.

ומלשונו מוכח שלא בא רבינו לאסור כל הכאה שהיא, אפילו בערקתא דמסנא שאין בה שמץ סכנה, אלא עיקר כוונת רבינו הייתה לאפוקי מהרע והפסולת הנספחת למצווה זו... שהאב מכה את בנו מכה שיש בה סכנה, אשר ע"פ רוב היא באה מתוך כעס.

שכן, ידוע שעל פי רוב מכים את הילדים כדי להשקט את הכעס, וזו ודאי עבירה: להכות יהודי בשביל שאני שרוי במצב של חרון אף... ואין לי מי להכות כי אם לקטן שאינו יכול להינצל ממני ולגונן על עצמו. האם זהו יושר!? ואולי אז עוברים על הלא דאורייתא (דברים ה א) ש"ן לפ' יסיף להכותו... ופשוט שבעניינינו ההכאה הראשונה היא כבר בגדר 'פן יוסיף'...

והחוש מעיד, שאם רוצה להכות ילד בשעה שאינו בכעס, אז מועילה ההכאה, וגם אין הילד לומד את עצמו מדת האכזריות. לא כן כשהוא בכעס!!!